

Možnosti řešení hlukové zátěže z pozice provozovatele dráhy v kontextu stávající právní úpravy

Bohumír Trávníček

**Konference „Železniční dopravní cesta 2010“
Pardubice, 23.3.2010**

Správa železniční dopravní cesty

Možná definice hluku: **HLUK JE NECHTĚNÝ ZVUK**

Hluk z kolejové dopravy:

- **HLUK TRAKCE** ($V < 50$ km/h)
- **HLUK VALENÍ** – nejvýznamnější složka
- **AERODINAMICKÝ HLUK** ($V > 200$ km/h)

1.1 ZDRAVOTNÍ RIZIKA NADMĚRNÉHO HLUKU

Možné negativní účinky hluku:

- **SPECIFICKÉ** (sluchový orgán)
- **NESPECIFICKÉ** (ostatní funkce organismu)

Jiný příklad dělení

- **AKUTNÍ** (stres, únava, rozmrzelost)
- **CHRONICKÉ** (civilizační choroby)

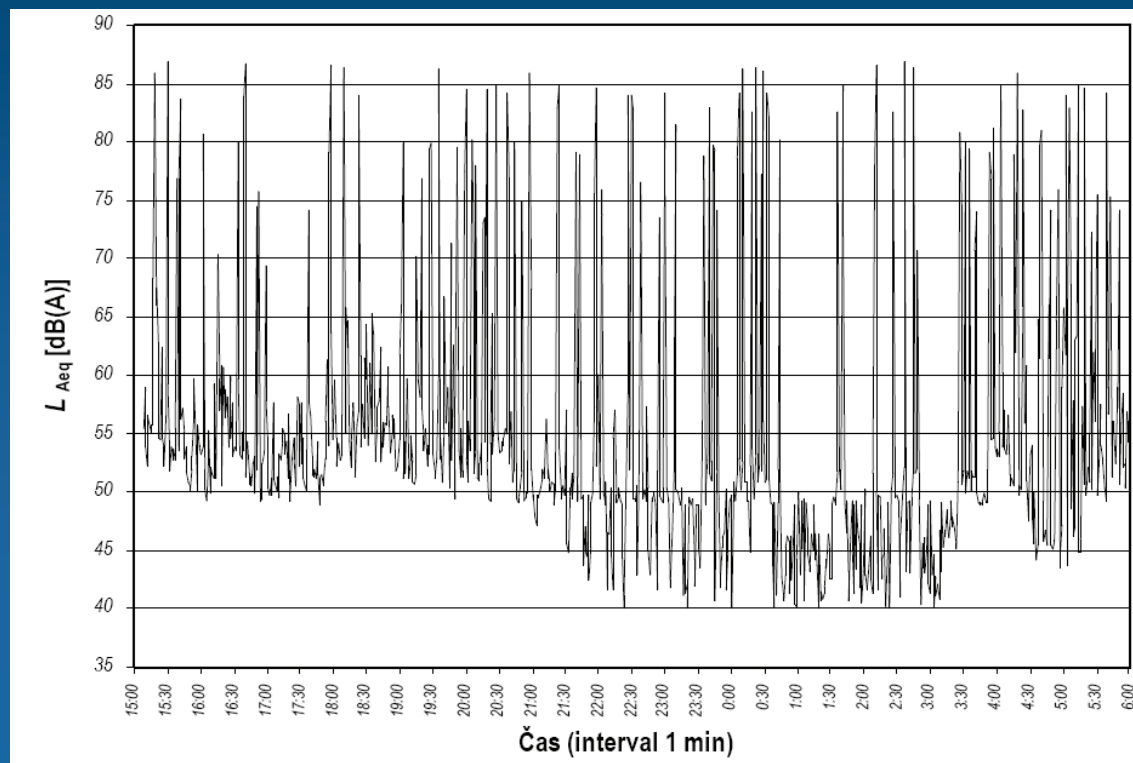
Obtěžování hlukem; Rušení spánku hlukem

- **rozeznáváme 3 úrovně dle intenzity**
- **vždy dominantní silniční a letecký hluk**

1.2 MOŽNÁ NEGATIVA ŽELEZNIČNÍHO HLUKU

Spektrální analýza

- velké rozdíly mezi ustálenou hladinou pozadí a hladinou vyvolanou průjezdem vlaku

Ekvivalentní hladina
akustického tlaku A
(L_{Aeq})

15:00-6:00 hod.

Mělník – Liběchov

Hladina pozadí:

DEN: cca 50-55 dB(A)

NOC: cca 45 dB dB(A)

2.1 NÁRODNÍ PRÁVNÍ RÁMEC PRO HLUK V ŽP

Stávající právní úprava po dílčích změnách platná od 1.1.2001

- **§ 30-34 zákona č. 258/2000 Sb.** o ochraně veřejného zdraví
- **Nařízení vlády č. 148/2006 Sb.** o ochraně před nepříznivými účinky hluku a vibrací

Nová terminologie:

- **chráněný prostor staveb** (venkovní, vnitřní)
- **stará hluková zátěž (SHZ)**
- **časově omezené povolení provozování zdroje hluku**
- **sankce za nesplnění hygienických limitů hluku**
(až 2 mil. Kč, případně i 10ti násobek)

2.2 URČENÍ HYGIENICKÝCH LIMITŮ HLUKU (dráha)

HLUK V CHRÁNĚNÉM VENKOVNÍM PROSTORU (STAVEB)

- hluk ze seřadovacích činností
- hluk z dopravy na dráhách mimo ochranné pásmo drah (korekce +5 dB)
- hluk z dopravy na dráhách v ochranném pásmu drah (korekce +10 dB)
- hluk tvořený SHZ z dopravy na dráhách (korekce +20 dB)

Pro noční dobu platí „negativní korekce“ -5 až -10 dB

HLUK V CHRÁNĚNÉM VNITŘNÍM PROSTORU STAVEB

- mimo ochranné pásmo drah (korekce +5 dB)
- v ochranném pásmu drah (limit bez „pozitivní korekce“)

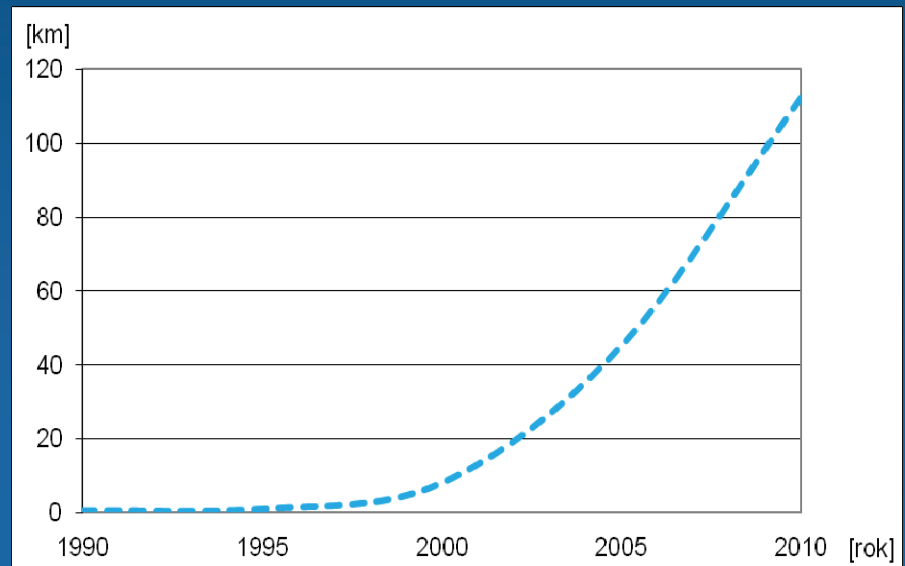
Pro noční dobu platí „negativní korekce“ -10 dB

2.3 SOUČASNÝ STAV (od 1.6.2006)

...A JEHO NÁSLEDKY

„Nové“ nařízení vlády č. 148/2006 Sb. přineslo zásadní zpřísnění požadavků protihlukové ochrany v životním prostředí

- Striktně se vyžaduje splnění hygienických limitů hluku v chráněném venkovním i vnitřním prostoru staveb

3.1 PROTIHLUKOVÁ OPATŘENÍ

PASIVNÍ

⇒ PHS, IPO: nesnižují hluk u jeho zdroje

AKTIVNÍ:

⇒ na ŽDC: modernizace, údržba, broušení, absorbéry

⇒ **na vozidlech**: modernizace, brzdové špalíky, tlumiče kol

⇒ dopravně-organizační a urbanistická opatření

3.2 PROTIHLUKOVÁ OPATŘENÍ – VOZIDLA

NÁKLADNÍ VOZY

⇒ MODERNIZACE...*pomalá a velmi dlouhodobá*

⇒ PROCES VÝMĚNY LITINOVÝCH BRZDOVÝCH ŠPALÍKŮ

VYVINUTY 2 TYPY KOMPOZITNÍCH BRZDOVÝCH ŠPALÍKŮ

⇒ Typ „K“ (homologován; nutná současná úprava brzdy, vyšší náklady); Typ „LL“ (dosud trvale nehomologován)

⇒ Redukce hluku o cca 6-8 dB (měření – pilotní projekt v ČR)

Náklady na rekonstrukce:

⇒ Oba typy: 100-500 €/náprava (typ „K“ navíc cca 5000 €/vůz)

⇒ Celkové odhadované náklady: 850 mil. € (období 2009-2024)

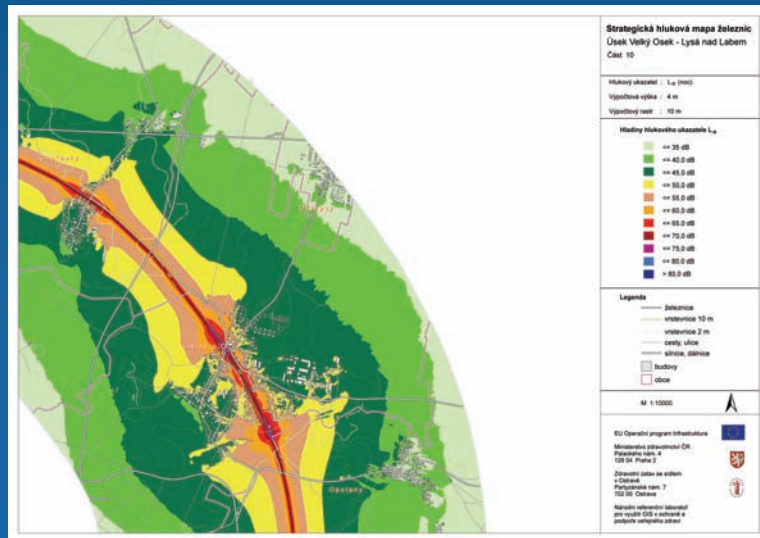
3.3 SOUVISEJÍCÍ PROBLEMATIKA

TSI subsystému „Kolejová vozidla – hluk“

⇒ hlukové limity pro nová kolejová vozidla, metodika měření hluku

Směrnice 2002/49/EC (Environmental Noise Directive)

- ⇒ zpracování strategických hlukových map a akčních plánů pro hlavní železniční tratě v pětiletých cyklech
- ⇒ Zpracování akčních plánů (Akční plán SŽDC 2008)

Libice nad Cidlinou				
dB	L _{dvn}	L _n	Sum L _{dvn}	Sum L _n
do 35	0	0	0	0
35 - 39,9	0	210	0	210
40 - 44,9	44	635	44	845
45 - 49,9	711	215	755	1060
50 - 54,9	246	106	1001	1166
55 - 59,9	134	58	1135	1224
60 - 64,9	68	31	1203	1255
65 - 69,9	44	6	1247	1261
70 - 74,9	13	0	1260	0
75 a více	1	0	1261	0

3.4 AKČNÍ PLÁN SŽDC

Správa železniční dopravní cesty, s.o.

AKČNÍ PLÁN SNIŽOVÁNÍ HLUKOVÉ ZÁTĚŽE NA HLAVNÍCH ŽELEZNIČNÍCH TRATÍCH V ČR (2008)

Zpracovaný dle požadavků vyhledáky Ministerstva zdravotnictví č. 323/2008 Sb., přílohy č. 3 dle Strategických hlukových map hlavních železničních tratí ČR.
(vypracoval Žitavská ústřední dílna v Dobrušce)

Akční plán snižování hlukové zátěže na hlavních železničních tratích v ČR

OBSAH

1. POPIS HLAVNÍCH ŽELEZNIČNÍCH TRATÍ.....	3
2. POŘIZOVATEL AKČNÍHO PLÁNU.....	3
3. VÝČET PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ, NA ZÁKLADĚ NICHŽ JSOU AKČNÍ PLÁNY PŘIPRAVOVÁNY.....	3
4. MEZNÍ HODNOTY HLUKOVÝCH UKAZATELŮ.....	6
5. SOUHRN VÝSLEDKŮ HLUKOVÉHO MAPOVÁNÍ.....	5
6. VYHODNOCENÍ ODHADU POČTU OSOB VYSTAVENÝCH HLUKU.....	7
7. SCHVÁLENÁ NEBO PROVÁDĚNÁ PROTIHLUKOVÁ OPATŘENÍ, PŘIPRAVOVANÉ PROJEKTY.....	9
T.1 Opatření ke snížení hlukové expozice – stávající.....	9
T.2 Opatření ke snížení hlukové expozice – v realizaci.....	9
T.3 Opatření ke snížení hlukové expozice – v budoucím období.....	9
8. OPATŘENÍ, KTERÁ POŘIZOVATELÉ PLÁNUJÍ V PRŮBĚHU DALŠÍCH 5 LET.....	11
9. DLOUHODOBÁ STRATEGIE OCHRANY PŘED HLUKEM.....	12
10. EKONOMICKÉ INFORMACE.....	13
T.0.1 Sběr informací o nákladě na protihluková opatření v rámci akčního plánu.....	13
T.0.2 Sběr informací o nákladě na protihluková opatření na železnici.....	14
ZÁVĚR.....	15

Akční plán snižování hlukové zátěže na hlavních železničních tratích v ČR

6. VYHODNOCENÍ ODHADU POČTU OSOB VYSTAVENÝCH HLUKU

Formou tabulky jsou rozděleny výsledné údaje hlukem zasažené populace dle strategických hlukových map pro jednotlivé traťové úseky definované v část 1 (tab. č. 1), oddělené pro oba deskriptory.

Tab. č. 5. Výsledek analýzy hlukem dotčené populace za jednotlivé zpracovávané úseky tratí (počty obyvatel vystavených působení většímu hluku než stanovují mezní hodnoty deskriptoru L_{Aeq} , resp. L_n jsou zvýrazněny podbarvením)

Název úseku	dB	do 35	35-39,9	40-44,9	45-49,9	50-54,9	55-59,9	60-64,9	65-69,9	70-74,9	75 a více	Děsítky obyvatel
Praha – Pardubice	L_{Aeq}	97 116	31 150	50 466	5 3303	2 6651	1 899	631	326	76	4	261 822
	L_n	145 694	4 9665	512 34	12 945	13 16	510	223	34	1	0	
Pardubice – Česká Třebová	L_{Aeq}	1 584	5 492	10 340	20 399	9 948	950	222	66	11	1	48 713
	L_n	10 032	13 198	20 346	44 44	4 97	157	34	5	0	0	
Djbmouč – Přerov	L_{Aeq}	5 650	8 438	17 929	1 9602	1 1810	32 95	300	10 8	4 8	3	661 73
	L_n	19 612	1 8953	15 946	10 125	12 15	1 94	112	16	0	0	
Přerov – Ostrava	L_{Aeq}	35 157	327 16	1 9060	2 8854	7 931	1 995	363	156	7 9	2	126 313
	L_n	72 823	2 2257	2 44 48	51 39	11 93	2 75	140	39	0	0	
Velký Osek – Lysá nad Labem	L_{Aeq}	965	1 770	68 25	20 043	75 25	12 85	554	21 9	5 7	2	39 546
	L_n	3 905	10 433	2 05 98	30 40	9 40	4 68	1 30	31	1	0	
CELKEM	L_{Aeq}	140 472	7 9566	10 46 20	14 09 01	6 41 66	9 41 4	2 07 0	87 5	27 1	12	5 42 967
	L_n	252 066	11 45 06	1 325 72	35 6 32	51 61	16 04	6 39	12 5	2	0	

Dle této tabulky jsou celkové počty obyvatel zasažených na sledovaných úsecích hlukem přesahujícím dané mezní hodnoty následující:

- > L_{Aeq} nad 70 dB: **283** obyvatel (z toho nad 75 dB pouze 12),
- > L_n nad 65 dB: **127** obyvatel (z toho 70 dB pouze 2 obyvatel).

Při posuzování těchto čísel je potřeba uvádomit, že se jedná o počty obyvatel vystavených hluku na hlavních tratích v celkové délce 300 km.

4.1 DIFERENCOVANÝ PŘÍSTUP NA TRAŤ I

Výchozí podmínky

- ⇒ Směrnice 2001/14/EC
- ⇒ Sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu: *„Opatření na snížení hluku ze železniční dopravy zaměřená na stávající vozový park“* (2008)

Stávající stav

- ⇒ Zkušební zavedení systému v Nizozemí a Švýcarsku
- ⇒ Bonus pro „tichá“ vozidla cca 0,40 €/vagon/km do souhrnné výše 4800 km (do výše nákladů rekonstrukce)
- ⇒ Náklady na „bonus“ je provozovateli dráhy zohledněn státem
- ⇒ Princip vlastního prohlášení dopravce/přepravce

4.2 DIFERENCOVANÝ PŘÍSTUP NA TRAŤ II

Předpoklady efektivního zavedení do síťového provozu

- ⇒ Zavedení v evropském měřítku kolem roku 2015
- ⇒ Uplatnění telematických aplikací
- ⇒ Diskuse o výši bonusu

ZÁVĚR

Možnosti SŽDC při řešení problematiky hluku

- ⇒ **Systematické zmapování míst s nejvyšší hlukovou zátěží**
- ⇒ **Využití nástrojů stávající právní úpravy**
 - ✓ aplikace korekce pro SHZ tam, kde je to možné
 - ✓ časově omezené povolení, kde je to nezbytné
- ⇒ **Vhodná kombinace protihlukových opatření (s důrazem na aktivní PHO) včetně sledování technologií zlepšujících hlukové charakteristiky kolejových vozidel**

Děkuji Vám za pozornost